

ELŐFIZETÉS

MELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egy évre ... 150 Lei.
Fél évre ... 75 Lei.
Egy negyed évre ... 37-50 Lei.
Egy hónapra ... 13-60 Lei.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTOSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 107.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
Belevarodni Regale Ferd.
and L. (József főh.-ut 23)
TELEFON-SZÁM

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, szeptember 8.

Le az árákkal!

A korona becserelésének hírére egyszerre türesek lettek a piacok. S egy heti tapasztalat után tényként beszélhetjük azt is, hogy a parasztságban a legcsökönnyesebb hajlandóság van arra, hogy áruját ugyanannyi leuért adja, mint amennyi koronát kapott érte. És ez az, amit nem lehet és nem szabad tűrni. A hatóságoknak kötelessége megóvni a városi polgárságot és munkástömegeket minden zsarolási szándéktól és kísérlettől. Erre pedig csak egy helyes mód kínálkozik: az, hogy központi irányítás mellett működő árvizsgáló bizottságokat létesítsenek a vidéken is. Ezek az árvizsgáló bizottságok gondoskodjanak aztán arról, hogy a termelő saját lakóhelyén se árdragíthasson. Mindaddig, amíg ez nem történik meg, minden árszabályozási kísérlet illuzóriussá válik és megmarad kísérletnek. Az árk szabályozását, csökkentését föltétlenül a parasztságnál kell kezdeni. A kereskedelemben és iparban beszerezhető áruk már olcsóbbodnak. Eddig három és fél koronát kellett fizetni a leuért, ha a kereskedő vásárolni akart. Egy tíz leues árucikk Bucurestben harmincöt koronába került. Ma, hogy a koronáért ötven banit kapunk s husz koronáért tíz leut, a tíz leues áru természetesen olcsóbb lesz. De az általános olcsóbbodáshoz az szükséges, hogy a termelő is engedjen az árkból. Ha szépszerével nem hajlandó, alkalmazzák vele szemben is azokat az eszközöket, amelyeket a kereskedőkkel és iparosokkal szemben alkalmaznak.

És még egy tanulság a piacok mai helyzetéből: az aprópénz kérdését sürgősen és gyökeresen meg kell oldani. Nemcsak száz, tíz, öt és egy leuesekre van szükségünk, hanem apró baikkra is. Mindaddig, amíg nincs az egy leuesnél apróbb pénzegységünk, önként kínálkozik a parasztnak és a piac kufárainak a megoldás, hogy a leu legyen számításuk legkisebb alapja. A mai piacon végzett alapos és körültekintő szemlénk eredménye az, hogy a piaci drágaság letörésének első feltétele a közönségnek megfelelő mennyiségű banival való ellátása s a második, de semmivel sem jelentéktlenebb kötelessége a hatóságoknak a vidéki árvizsgáló bizottságok létesítése, amelyek Arad körzetében Aradról kapták a megfelelő irányítást. Szomorúan állapítjuk meg, hogy eddig nem történt komoly lépés a drágaság ellen. Szeretnénk hinni, hogy ezután másképp lesz és a kormány és hatóságok keze nem válik mindjárt erőtlenné, ahogy a parasztságról van szó.

A pénzbevéltás és a pénzintézetek.

(Bankigazgató érdekes nyilatkozata.)

A nagyközönséget bizonyára érdekelné fogja, hogy a pénzbecserelés aktusa alatt milyen az aradi pénzintézetek forgalma, ki veszi-e a közönség a pénzt, hoznak-e újabb betéteket? Az Aradi Közlöny munkatársa ma délelőtt több pénzintézetben fordult meg tapasztalatait a következőkben foglalja össze: A legtöbb pénzintézetben alig van munka. A tisztviselők munka hiányában társalognak. A pénztárak előtt egy-két ember áldogál, főként azért, hogy ötszáz leu-cimleteit aprópénzre igyekezzenek beváltani. Természetesen ez nem sikerül, mert a bankok ma még nem rendelkeznek aprópénzzel. Arra a kérdésre, hogy milyen a forgalom, az egyik nagy pénzintézet vezérigazgatója a következő nyilatkozatot tette:

— Mi azt hittük, hogy mihelyt a pénzintézetek beváltották pénzkészletüket, a közönség meg fogja rohanni a pénztárakat. Csodálatosképpen nem ez történt. A közönség hámulatraméltó nyugalmat tapasztalt. Mondhatom, hogy a bankokban valóságos uborkaszorú van. A betevők közül alig jelentkezik egy néhány, hogy néhány ezer leut kivégyen pénzből. Sőt ellenkezőleg, új betéteket is hoz-

nak, ami annak a jele, hogy a közönség nyugodt és vissztnyerte bizalmát. A legtöbb fél aprópénzért jön, sajnos, azonban ma még nincsenek az aradi pénzintézetek abban a helyzetben, hogy váltást eszközöljenek. Holnap-holnapután körülbelül tíz millió leu értékű aprópénz lesz már Aradon s akkor megindulhat a forgalom. A bankok azonban továbbra is nehézségekkel fognak küzdeni egyrészt azért, mert nem lesz meg az átutalás lehetősége, főként pedig azért, mert a Banca Nationala fiókjai csak hónapok múlva veszik fel a pénzintézetekkel a tulajdonképeni összeköttetést. Ennek a hátrányát ugyancsak érezni fogják az aradi pénzintézetek, mert az összeköttetés felvételéig nem lesz meg a hitel-nyitás, amellyel annak idején az osztrák-magyar bank oly hasznos szolgáltatásokat tett a pénzintézeteknek.

Ellenben elvesztette bizalmát a közönség a safe-depozitokkal szemben. Ezek a korábbi kedvelt vasládák minduntalan ki voltak téve a lepecsételésnek és zár alá vétetnek. Az ilyen bizonytalanságot nem viseli el a közönség idegzetek.

A polgármester új hirdetménye a becserelésről

(Enyhül az aprópénzhiány.)

A pénzbecserelő helyeken ma már rendszeresebben folyt a becserelés munkája. A legtöbb dolog ma is a Victoria takarékpénztárban volt, ahol e napon is csak nagy címleteket adtak ki, mert a várt aprópénz még nem érkezett meg. Az aprópénzhiány azonban hamarosan meg fog szűnni, mert úgy az aradi pénzintézetek, mint a becserelő pénztárak holnap vagy holnapután már megfelelő mennyiségű aprópénzzel rendelkeznek. Ma jelentések érkeztek Bucurestből, hogy a Banca Nationala minden fennakadás nélkül aprópénzre váltja be a csekket. A többlétező bizottság előtt most már csak kisebb tételek szerepelnek, a melyeknek túlnyomó részét igazolja a bizottság. Dr. Angel István helyettes polgármester, a bizottság elnöke ma a következő hirdetményt adta ki:

1. Új pénzbejelentések egyáltalán nem tehetőek. 2. Akik a rendes időben semmi pénzt sem jelentettek be, azoknak kérvényeiket kell fordulniok a pénzügyminiszterium kolozsvári államtitkárságához. 3. A rendes időben bejelentett összegeken felüli kis mennyiségű pénzeket a beváltó pénztárak (Victoria, Aradana-bankok) és a városi pénztár) elfogadják és becserélik. 4. A bizottsághoz csupán a szabályosan bejelentett pénzek felüli nagyobb összegek igazolása tartozik.

Argetoianu és Goga miniszterek Aradon.

A városi prefektúra ma távirati értesítést kapott Bucurestből, amellyel az Argetoianu belügyminiszter vasárnap Goga Octavian kabinetminiszter kíséretében Aradra érkeztek. A miniszterek két-három napot töltenek Aradon.

Katonai szemle Aradon.

Szeptember 10-én kezdődik meg az 1896—1880 évfolyambeli katonai szemléje Aradon. A sorozások nemzetiségre való tekintet nélkül minden katonakötelesnek meg kell jelennie. Az illetékes hatóságok az alábbi sorrendben állapították meg a jelentéseket: Szeptember 10—11-én az 1896-os évfolyambeli, 12—13-án 1895, 14—15-én 1894, 16—17-én 1893, 18—19-én 1892, 20—21-én 1891, 22—23-án 1890, 24—25-én 1889, 26—27-én 1888, 28-án 1887, 29-én 1886, 30-án 1885 október 1-én 1884, 2-án 1883, 3-án 1882, 4-én 1881 és 5-én 1880. Szeptember 25-én azok az 1896—1899 évfolyambeli is sorra kerülnek, akik az elmúlt év novemberi és folyó évi áprilisi és júniusi sorozásokon nem jelentek meg.

Malária a vármegyében.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága dr. Crisan Aurél prefektus elnöklésével ma délelőtt tartotta rendes havi ülését, amelyen a szakelőadók előterjesztették szokásos jelentésüket. Dr. Bradea Athanasz főorvos jelentéséből ki derült, hogy a vármegyében a vérhas és a szamarokhögés szorványosan fordult elő, ellenben annál nagyobb mértékben fordult elő a bélhurut, aminek főként a községek rossz ivóvize és a gyümölcs rendszertelen élvezése az oka. Nagyobb mértékben lépett fel a malária is, ami a sok le nem csapolt állóvíz következménye. Főként Sıklónán, Pécskánán, Borosjenőnél és a Hegyalján sok az állóvíz. A főorvos előterjesztésére a bizottság elhatározta, hogy az állóvizet lecsapoltatja. A tuberkulózis és vérhaj ellen védekező ligák alapszabályait a prefektus, alispán, főjegyző és főorvos legközelebb fogják megalkotni. Szóba került az is, hogy az iskolai épületek az egészségre károsak. A bizottság felhatalmazta a tanfelügyelőt, utasítsa az iskolásokat, hogy még a tanév megkezdése előtt hozzák rendbe az iskolaépületeket.

— Bárdosi Gusztáv dr., a temesvári államrendőrség helyettes prefektusa ma Aradra érkezett. Bárdosi dr. magával hozta husz aradi rendőrtisztviselő előléptetését.

Tizennygy új kiutasítás Aradról.

A repatriáló hivatal, mint annak idején megirtuk, kiutasító fegyvert hozott a katolikus gimnázium esküt nem tett tanárai ellen. A végzést a tanárok megfellebbezték az evakuáló bizottsághoz, amely augusztus 31-én tartott ülésén úgy döntött, hogy a tanárok kiutasítását felfüggeszti a felsőbb fórum határozatáig. Ezen az ülésen a bizottság többek felbuzerolását elutasítva jóváhagyta a kiutasítást. Azok, akiknek eszerint nyolc napon belül távoznok kell Aradról, a következők: Pless Mór, Krémer Mór, Marmorstein Mária, Vekovics Lajos, Guttman Adolf, Werner Sándor volt ujszentannai tanító, Banyák Kálmán, Pollák Lipót, Zimmermann Lajos, Zimmermann Isidor, Grünberger Mór, Weisz Lipót, Hálpert Samu és Kvitt Vilmosné.

MŰVESZET.

Novák Irén.

Vakantkor művészetét reprezentált a név. Azután a családi tűzhely elhagyta a színpadtól. Most ismét visszatért: Novák Irén oda, ahol rajongtak érte, ahol szerették. Tegnap este mutatkozott be régi és új közönségének a maradandó becsű francia viglitéknak a Válság el fő női szerepében, amely mindig parádés szerepe volt. Megállapítjuk, hogy Novák Irén művészetén nem ejtett csorbát a színpadtól való hosszú távollét, ma is az igazi Novák Irén, a legszebben beszélő színésznőnk egyike, maga a megtestesült természetesség, kellem és bát. Művészetének skáláján könnyedén játszik: a humor, az érzelmesség, a látszó patzányság és a drámai erő váltakozik a művésznőben, akit élkesedéssel, szeretettel fogadott a szűk nézőtér. Tisztelői virágokkal kedveskedtek neki. Megismertük tegnap Fülöp Irmát, a társulat új tagját. Fellépett élményt nyújt arra, hogy értékes tagja lesz a prózával együtt. Az előadás egyike volt a legjobbaknak: gördülékeny, precíz összejáratást produkált a prózával együtt. Forgács, akit a gondos és ötletes rendezésért különös elismerés illet, briliáns partnere volt Novák Irénnek. A kiváló karakter-színész ezáltal nagyszerűen illeszkedett bele a francia vigliték könnyed stílusába. Kérés sok ötlettel és humorral alakított a vidéki korlátolt udvarlót. Kisebb szerepekben Thomay Mária, Benkőné, Nyarmathyné, Földes, Várnay, Ács, Selenczy és Olasz nyújtottak elsőrangú. A közönség a pompás gördülékeny előadásért sok-sok tapssal adott elismerést. (Ky.)

A kis szökevény. Evekkel ezelőtt minden színháznak slágerdarabja volt ez a bájos operett. Hossza szünet után tűzte most ismét műsorára a színház igazgatója és a hét végén háromszor egymásután kerül színpadra.

Sztambul rózsája — Éva és a kék. Ez a két pompás színdarab szerepel a szerdai és csütörtöki színházi műsorban.

Nihilista dráma az Apollóban. Tegnap mutatta be az Apolló színház a nagy érdeklődéssel várt nihilista drámát, amelynek idegkésztően érdekes cselekménye a cári Oroszország emberteremtését hozza elénk. Még szerdán és csütörtökön marad műsorban az érdeklősítő orosz dráma.

A babona — az Uránában. Ritkán produkál olyan érdekes és minden tekintetben kiváló film a kinematográfia, mint amilyenben tegnap gyönyörködhetett az Uránia színház közönsége. A nagy koncepciója dráma még szerdán és csütörtökön.

Aradmegyei nagybirtokok felosztása. (Munkában az agrár-bizottság.)

Az agrár-bizottság folytatódó munkáját a legutóbbi két napon a következő nagybirtokokat osztotta fel kényszerbirtok alapszám alapján: A Gutzjahr-féle 500 holdas birtokot, amelyből 200 holdat eddigi tulajdonosának kezén hagyott. Felosztották még az Uj-Vársánd határában fekvő 500 holdas Silberreis pusztát, valamint a szemlaki határában levő állami pusztát Pécska, Szemlak, Kispeleg és Nagypereg községek kö-

zött. Ezeket kivül felosztották még a megyében több kisebb birtokot, köztük például a nagylaki felekezeti tulajdon képező papi és tanítói szecessió földet. Ma osztották szét Nagypél és Vársánd között az eleki határból a határ által levágott 500 hold legelőt is. Ugyancsak ki volt tűzve a tövisgyézházi Kintzig és az ugyan ott levő dr. Mittler birtokra is a tárgyalás, ezt azonban elhalasztották.

Beeseréltem a koronáimat.

Már rém került a sor, hogy beváltam nagynehézem összekuporgatott koronáimat. Tegnap este lézaz munka között szartiroztam néhány száz-, ötven- és húszkoronát bankjegyet. Minden címletet külön kereszkötéssel láttam el, arra ráírtam nevemet és a címletek darabszámát. Reggel félhatkor összetörve, fátadtan keltam fel, hogy idejében jussak a Victoriá takarékpénztárhoz. Még nem volt 8 óra, amikor a kapu elé érkeztem, és máris százával tolongtak az emberek. Hiába tolokodtam, hiába könyörögtem — nem volt pardon részemre, hiába hivatkoztam arra, hogy kétszázéves a sorszámon s így az első között van a helyem, az előbb érkezettek öklükkel meggyomroztak, cipőmről letapaszták a felsőrészt és betaszították a sorba, hogy várjak. Vártam félóraig, egy óráig, két óráig és így volt időm a szemlélődésre. Jöttek protekciós emberek, akik különböző ürügyek alatt bejutottak a kapun, a kivül várakozók nem csakúgy bosszúságára. Elöttem fogott a sor, mögöttem szaporodtak az emberek s amikor már azon a ponton voltam, hogy most besurranhatok én is a szuronyos katonák között az ígért földjére, előttem termelt öt-hat markos ember, hátranyomott és megelőzve, bejutott a kapun. Ujabb egy óra hosszág tartó ácsotgás után egy szelid arcú hadfi karjai közé szédültem. A katona megszállt, megmérte személyazonossági igazolványomat, behuzott a kapun és a kapu alatt egy másik katonának adott át. Így kézzel-kézzel adva, végre a lépcsőhöz jutottam. A lépcsőkön ujabb tömeg. Itt most már csak a vakmerőség segít a nekilövésem a tömör embermasszáknak.

A bérkocsisok és a leu.

A pénzbevéltásnak is megvan a maga apró betyárjai, akik kiméletlen érdekhajhászással halásznak a zavarosban. Ezuttal a bérkocsisokról essék a szó. Ők voltak azok, akik minden időben hajlamosak voltak egy-egy kis zsarolásra. Ezt már megszoktuk, de amit a pénzbevéltással kapcsolatban véghez visznek, már nem hagyhatjuk szó nélkül. Amikor minden tisztességes ember meghajol a kormányrendelet és a közérdek előtt: a bérkocsisok önkényes árazását csinálnak. Egy utért, pl. a vasúthoz, ami eddig 8 koronába került, tíz leit követelnek s ha ezt nem tudják kiszárolni, a legundokabb kocsis arroganciával támadnak a jó érzésű utasokra. Ez az állapot nem maradhat így tovább, éppen ezért követeljük a hatóság sürgős és erélyes közbelépését. Haladéktalanul állapítsák meg leuban a tarifát s a rendesség minden eszközzel ha-

gyon csakúgy személyemet beléje ékelve, keresztül uszassak rajta. A szerencse azonban nem kedvezett. Ott állottam az emberhullám közepette és se előre, se hátra, se jobbra, se balra tapodtat se tehettem. Végre odajutottam az üvegajtóhoz. Ujabb félóra múlva behatartam a pénzbecserélő pénztár helyiségébe. Itt is ember-ember hátán. Azt sem tudtam, hogy merre tartassak. Végre hosszas kérdezősködés után a jobboldali szoba felé tuskoltak. Itt már sikerült előrefurakodnom. Egy barátságos arcú fiatalember elvette a pénzemel és otthagyt. Rövid negyedóra alatt visszajött a pénzbejelentési ívemmel, megszámlálta beadott korona-bankjegyet, kihalászott közülük két rongyos húszkoronát és visszaadta őket. Ujabb félóra várakozás után visszakaptam a személyazonosságát és a bejelentőlapot s átküldtek a baloldali szobához, ahol a bejelentőlapot átvették és ujabb negyedóra várakozás után megkaptam a leiket és a bont. Összesen kétezer koronát cseréltek be. Kaptam készpénzben 600 leit, egy ötszázast és egy százast és 400 leiről szóló bont. Hiába kértem aprópénzt, a szelid lelkű Popovics pénztáros kijelentette, hogy még az apjának sem ad, mert nincs. Így tehát szerencsésen sikerült reggel nyolc óratól körülbelül délig 600 leit kapnom, olyan leit, amely mellett akár éhen is halhatok. Egy kis nekirugaszkodással most már gyorsabban sikerült kijutnom az utcára, ahol eszembe jutott, hogy hiszen van még két rongyos húszkoronásom, amit nem akartak beváltani. Azt hiszem, ezen a pénzen könnyebben vásárolhatok, mint a vadonatnyi leibankjegyeken.

gyen rajta, hogy a tarifa-táblát minden bérkocsis feltűnő helyen tartsa, ne, mint most, amikor minden elképzelhető módon rejtegetik. A pénzbecserélés nem konjunktúra, még kocsisok részére sem!

MENETREND VÁLTOZÁS AZ ARAD-HEGYALJAI VASUTON. A szénhiány következtében az Arad-Hegyaljai Vasut üzemében a hó 8-ától kezdve korlátozás lép életbe. A vonatok indulnak: Aradról reggel 5 óra 30 perckor, délben 1 órakor és délután 5 órakor, Pankotáról reggel 5 óra 26 perckor, délben 12 óra 51 perckor és délután 4 óra 50 perckor. Máriaradványról reggel 5 óra 40 perckor, délben 1 óra 10 perckor és délután 5 óra 10 perckor. A forgalmat a vasut a ma délután 5 óra 30 perckor induló vonattal felveszi. Ez uton a figyelmezteti a vasut igazgatója az utazó közönséget, hogy a hó 9-től kezdődőleg a menetdíjakat csak lelei lehet fizetni és az üzletszabályzat értelmében a menetdíj megszámlálva készen tartandó, miután a kasszásoknak váltani nem áll módjukban.

H I R E K.

Megszűnt az ostromállapot és cenzura.

Buksán belügyi államtitkár táviratot intézett az összes prefektusokhoz, amelyben közölte velük, hogy a miniszterium a katonai hatósággal egyetértőleg megállapította azt a határmenti zónát, amelyen belül a korábban kibocsátott királyi dekretum értelmében megszűnik az ostromállapot s az ezzel járó korlátozások, a cenzura, a gyülekezési szabadság korlátozása stb. A katonai zóna kiterjed Arad, Bihar- és Szatmárnégyeknek a magyar határral szomszédos területeire. A Bánátban a katonai zóna a határtól harminc kilométernyi mélységben van megállapítva. Itt északon a Maros folyása határolja, nyugatról pedig Perjámos, Varjas, Temeskenes, Hadony, Szentandrá, Hodalja községek, amelyek még beletartoznak a zónába. Innen délre fordul a vonal és érinti Mehala, Józsefváros, Szabadfalu, Tasold községeket. A zónahatár ezután Temeság, Temesliget, Széphely, Selad, Végvár, Sösd, Gertenyes, Rafna, Boksánbánya, Resicza, Verjama, Bozovics, Damodszecs, Ujsopot, Soveny, Bujas, Ujmoldova, és Ómoldova mellett vonul el. A rendelet következtében Clujon (Kolozsvár) a tegnap! napon megszűnt az ostromállapot. A Kolozsvári lapok már cenzura nélkül jelennek meg.

LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA a közbeszóló ünnepnap miatt pénteken jelenik meg.

Argetoianu belügyminiszter Aradon. A városi prefektúra ma táviratot kapott Bucurestiből, hogy Argetoianu belügyminiszter vasárnap délelőtt Aradra érkezik, ahonnan aznap délután tovább utazik. A város és vármegye hatóságai ünnepélyesen fogadják a minisztert.

A TÖRVÉNYSZÉK ELNÖKE HIVATALÁBAN. Avramescu Vazul dr. törvényszéki elnök szabadságáról visszatért és a tegnapi napon elfoglalta hivatalát.

A sorozó-bizottság tagja. A városi prefektus a legközelebb működő sorozó-bizottság tagjává a város részéről Raicu Demeter birtokost nevezte ki.

AZ ARADI SZENÁTORPÓTVÁLASZTÁS. E hó 11-én tartják meg Aradon a szenátorpótválasztást Bumberti Dimitrescu parasztpárti és Miclosi Aurél Averescupárti szenátorjelöltek között. A választáson Miclosi Iskolagazgatónak mintegy 60 szótöbbsége volt, miután azonban nem kapott abszolút többséget, kiírták a pótválasztást. A második választásból remélhetőleg fölényes győzelemmel kerül ki Miclosi Aurél, a kinek népszerűsége és egyéni értéke kétségen felül áll.

FIZETÉSPÖTLÉK AZ IGAZSÁGÜGYI TISZTVISELŐKNEK. A törvényszékhez megérkezett a cluj (kolozsvári) igazságügyi államtitkárság rendelete, amely valamennyi tisztviselő részére havi 300 lei pótlék kifizetését rendeli el folyó év április hó 1-ig visszamenőleg.

ORSZAGOS ATHLETIKAI VERSENY lesz ma délután fél 3 órakor az AAC. Török Gábor-utcai sporttelepén, amelyen Erdély-Bánát minden sportegyesülete részt vesz.

— A VASUTASSZÖVETSÉG MEGALKULÁSA. A csiuj közlekedésügyi államtitkár engedélyével tudvalevőleg Aradon is megalakult a Vasutas Szövetség. A Szövetség, amelyhez magán vasutak alkalmazottai is csatlakoztak, vasárnap tartja alakuló közgyűlését.

— A BRESLAUI INCIDENS EPILOGUSA. Lyon. A német kormány értesítette a francia kormányt, hogy a breslaui incidens alkalmával kívánt elégtételt az ősz szes feltételek teljesítése mellett hajlandó megadni. A német kormány nevében a német külügyminiszter és a belügyminiszter fogja sajnálkozását a francia kormány előtt kifejezni.

— SPORTESEMÉNY. Vasárnapi parkünnepély kivágási eseménye a délelőtti számverseny volt. A barnakabátos trénerok, a versenyzsamarak és a lokegyek különleges látványosságot nyújtottak. A versenyrendezés, a totallizátor és büfé kifogástalanul működtek. A versenyrendezés érdeme a fényes eredmény, melynek fíradozását honorálta a perion megjelent előkelő és nagyszámú közönség. Laczay Péter volt a nap hőse, ki a 150 m-es futamot „Kincesen” imponáló fölényel, megszámlálhatatlan számtalajellel nyerte. Tehetségese csacsának bizonyult „Ortman” és gazdája T. Béni. A legjobb lovas kétsége nélkül Török volt, de közte és számára közt a verseny első két számában differenciák merültek fel, melyek a 3-ik számban elismultak, ugyanis győzött. Győzelemhez jutott még Schweffler Z. is „Jockey” szamarán, míg Czuker tehetségesebb lóval „Báró”-jánál, lemaradt. A verseny utolsó számában ismét a fehévörös Laczay dresz jutott győzelemhez. Ha ló nincs, jó a számár is. Laczay Endréné ezuton is hálás köszönetet mond az összes közreműködőknek és a hőtelkonyságot gyakorló közönségnek.

— A BORBÉLYMUNKÁSOK SZTRÁJKJA. Ma délután 5 óra tájban kezdik meg a borbélymesterek és munkások a tárgyalásokat. Tudvalevőleg a borbélymunkások elálltak bérköveteléseik rendezésétől és csak a nyolc órai munkanapot, valamint a vasárnapi teljes munkaszünetet követelik. Valószínű, hogy meg egyezés jön létre, mert a munkások elhatározták, hogy ha a mesterek továbbra is elutasítják magatartást tanúsítanak, valamennyien kivesszék munkakönyvjüket.

— REJTÉLYES HULLA A MAROSBAN. Tegnap napon a papgyár alatt egy hullát vetett partra a Maros. A kiszállított rendőrségi ügyeletes tiszt és tiszt orvos megállapították, hogy valószínűleg büntény esete forog fenn. A hulla egy 45-50 évesnek látszó uriaszszony hüllés lehet, mert fekete nyelven ruhába és gumiköpenybe volt öltözve, egyik fülében értékes briliáns fülbevaló, körülbelül 8-10 napja lehet a vízben. A hullát ma délután 5 órakor boncolják fel az alsó temetőben.

Könyvtárakat, hangjegyeket magas áron vesz Kerpel.

— ÖSZTÖNDÍJ FALVÁZAT. A közoktatásügyi miniszterium csiuj államtitkársága az 1920-21. tanévre a következő ösztöndíjakat tűzte ki. 200 egyenként évi 1000 lei ösztöndíj az állami scsola medie (civilis, polgári iskola) tanulói számára. 50 egyenként évi 1000 lei ösztöndíj az állami felsőkereskedelmi iskola tanulói számára. Pályázati határidő: szeptember 15. A kérvények azon állami iskola igazgatóságához nyújtandók be, ahol a tanuló tanulmányait folytatni kívánja. A kérvényhez melléklendő: az érkölesi bizonyítvány, amelynek általános osztályzata igen jó, vagy legalább jó lehet, szegénységi és családi bizonyítvány, amely a közönségi lelkesz által láttamozandó. Hadjárók előnyben részesülnek.

Türhetetlen állapotok az aradi piacon.

Ha a drágaság leküzdésére iránuló rendelkezéseket olvassuk, azt hihetjük, hogy már napjainkban is a béke áldásos boldogsága vár reánk minden téren. Mert például a legutóbbi rendelkezések szerint az árak átszámításának minden vonalón 1:3.50 arányban kell történnie. Ez pedig azt jelenti, hogy az 1200 korona havi fizetést évező ember, elsőjén vagy másodjára kézhez kapott havi 400 lei fizetéséből majdnem kétszer annyi életszükségleti cikket vásárolhat, mint előbb az 1200 koronából. Sajnos, a gyakorlatban már nem ilyen kedvező a helyzet. Sőt. Mindjárt bizonyítjuk is ezt az állításunkat a mai hettpiacon történt szemléldések eredményeinek ismertetésével.

A hajdan üdült piacon most alig volt árus és élelmiszer. De a termelőknek és a gyér jelerközege is már jósköny változást jelent az aradi piac utolsó tíz napjának helyzetéhez képest, mikor gyváltalan semmi sem lehetett ki. Az eladók valamennyien csak lez ellenében adnak el élelmi

szereket és egyéb árut. Is le kell szőgeznünk a szomorú tényre, hogy az árusok leuban alig 20-30 százalékkal kérnek keveselbet, mint hajdan kérték a koronában. Az átszámítási arány szerintük egy:kettő, de az átszámítás alapjául olyan magas koronaárakat vesznek, amilyenek a mi vidétünkön sohasem léteztek. Így beszélünk egy pécskai paraszttal, aki lisztet hozott be és 15 lelt kért a lisztért. És a lisztet csak azért nem tudta ezen a horribilis áron eladni, mert nem tudott a vásárolni akaróknak az 500 lejéből visszaadni. A gyümölcs és főzelékték ára is horribilisra emelkedett. Fokozta a drágaságot az, hogy alig volt a piacon élelmiszer. Aki vásárolni tudott, boldog volt, hogy hozzájutott az élelmiszerhez, nemhogy rendőrkézf akart volna kellemetlenkedni. És végül: nem találtunk olyan élelmiszer cikket, amelynek egy lein alig lett volna az ára. Így az alma darabja is egy lei. És délelőtti 10 órára már el is múlt a piac.

TAVIRATOK.

VARSŐ. A lengyel békeküldöttég ma reggel elutazott Rigába a fegyverszüneti és az előzetes békefeltételek tárgyalása végett.

BUCURESI. Ellen nem őrizhető hírek szerint Oroszországban ellenforradalom tört ki.

BUCURESTI. A parlamenti munkálatok előkészítésével megbízott bizottságok tegnap tartották első ülésüket. A kamarában Averescu vázolta a bizottságok teendőit a közigazgatást, agrár, választói és pénzügyi reformokra vonatkozó törvényjavaslatok előkészítésénél.

BUCURESTI. Averescu miniszterelnök a parlamenti bizottságoknak tegnap exozét tartott a politikai helyzetéről, amelyben kijelentette, hogy Take Jonescunak a kormányba való belépése már a jasszi tartózkodásuk idején történt megegyezésre vezethető vissza, hogy Románia magasabb érdekeit megvédhető legyen. Az ellenzékkel való együttműködésre kijelentette a miniszterelnök, hogy a trónbeszéd, amelyet a király a parlament megnyitására mondott, valamint a kamara erre adott válasza és a király válasza az összes hasznos tényezők együtt dolgozásának hangoztatásán alapul. Rámutatott arra, hogy a mai ellenzék magatartása a kooperációt megakadályozta. A kormány eszközlendő változásokra nézve kijelentette, hogy ezek megtörténe, mihelyt szükségesnek mutatkoznak, de a kormánypárt keretéből anélkül, hogy egy idegen csoportosuláshoz forduljanak miniszterekért. Averescu végül ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy ő még sokáig vezethetni fogja az ország sorsát és a munkájában a többség erejére akar támaszkodni anélkül, hogy idegen elemek segítségét vegye igénybe.

BUCURESTI. A magyar kormány tudomására hozta a román

Kormányának, hogy Bucursi képviselőjeül gróf Széchenyit fogja kinevezni.

BUCURESTI. Az eddig Budapesten működött olasz misszió ide érkezett.

BUCURESTI. Császerin orosz külügyi népbiztos tiltakozó jegyzékintézet az orosz kormány nevében a román kormányhoz, amelyben tiltakozik a Duna kérdése elintézése ellen Oroszország előzetes beleegyezése nélkül és fenntartja magának minden jogot Oroszország részére ez ügyben.

BUCURESTI. A szilisztrial városi katasztrófának három halottja és 22 sebesültje volt.

LYON. A brüsseli pénzügyi konferencia szeptember 18-án Párisban folytatta tanácskozásait és megállapítja azt az elvet, amelynek alapján a népszövetség tagjai a népszövetség költségéhez hozzájárulnak. A brüsseli miniszterelnök kijelentette, hogy Franciaország és Belgium között katonai egyezmény jött létre.

PÁRIS. Millerand miniszterelnök szeptember 12-én érkezett Aix le Bainsba, ahol nagy előkészületeket tesznek a francia miniszterelnök fogadására, aki Cambon és a párisi külföldi követek kíséretében érkezik oda.

BUCURESTI. Ma Chiota vezetésével diplomáciai misszió utazott Prágába.

BUCURESTI. A király a Cinghuliu havasokra utazott vadászatra.

BUCURESTI. Az újságírók és Averescu miniszterelnök közötti ismeretes incidenst elsimitották. A miniszterelnök kijelentette az újságírók elnökének, Costaforumnak, hogy nagyra becsüli a sajtót s annak munkáját.

BUCURESTI. Cornat őrnagy a hadbírósg vezető ügyésze ellen ismeretlen tettesek revolver rovinlyotot követtek el. Az őrnagy sértetlen maradt.

— REPATRIÁLÁSOK. Köszöntés más azoknak névsorát, akik a szeptember 10-ikén induló II. B) számú repatriációs vonattal elhagyják Aradot. Az utábi repatriálásokat folytat a névsort a következők egészítik ki: Nagy Margit, Farkas Mária, Kliment Mihályné, Szécs, Schwarts Lázárné, Salamon Dező, Lupovics Mátyás, Weiss Samu, Róka József, Dobos Antalné, Aranyos János, Spore Mihály, Szelle Lajos, Urbán Ferenc, Neidenbach Sándor, Elek Mihály, Ferdinand Salamon.

— DR. SUCIU JÁNOS, az agrárközönség volt elnöke, aki kirendeltségben az egységeitő-bizottság elnöki és a földművelésügyi államtitkári tisztot is betöltötte, a közhivatali pályáról végleg visszavonult és Csiuj székhellyel ismét megnyitotta ügyvédi irodáját Malajla-utca 18. sz. alatt.

— AZ ARADI PATRONÁZS-EGYESÜLET ELNÖKSÉGE ezuton is hálás köszönetet fejez ki mindazon áldozatkés nemos lelű urhölgyeknek és uraknak, kik akár pénz, vagy más anyagi áldozattal, akár pedig fíradhatlan egyöntmüköddéllel a patronázs parkünnepély szép anyagi és erkölcsi sikerét megteremteli, illetve előmozdítani szivesül voltak. A szép ezton szolgálatában teljesített becsületes munka végzésének ez része legszebb jutalma fíradozásunknak. A parkünnepély tomboláján a következő nyerőszámok tombolatárgyal nem veltattak ki: 28 43 50 53 55 92, 109, 117 118, 126 139 140 143 144 149 151 202 207 210 220 222 230 243 247 251 274 275 278 282 293 298 297 299 305 307 316 321 326 326 330 340 352 354 357 360 370 373 398 399 440 466 471 476 483 490 526 535 579 593 619 624 629 640 656 667 686 694 702 718 720 730 747 764 765 771 772 798 808 874 884 887 910 923 938 956 965 991. A nyereménytárgyak 9, 10. és 11-én, délelőttiök, péntek és szombaton délelőtti 9-től délután 4-ig a Stefánia Szövetség központi raktárában: Orczy-utca 4 szám alatt átvehető. Az e napokon át nem vett tárgyak az Egyesület javára értékesítettetni fognak.

— SZARVASMARHÁK ÖSSZETÁRÁSA. Miután a földművelésügyi miniszter a szarvasmarhák törzskönyvezését elrendelte, a város tanács felhívja a város területén lakó szarvasmarhás bivalytulajdonosokat, hogy állataikat a kiküldött tártviselőnek mutassák be és a szükséges okmányokat is adják át. A fizetendő díjak is a kiküldött tártviselőnek adandó. A törzskönyvért 2 lelt, minden nagy állat után 2 lelt, hat hónap alatt állat bejegyzéséért 1 lelt lelt fizetni.

— BENZIN KIUTALÁS. Felhívjuk a kereskedőket, kik benzineláddával foglalkoznak, valamint az ipar- és fíradzavállalatokat, hogy a szükséges benzinneménységéről szóló utalványukat a közhivatalból hivatalban 45 óra belül váltassák ki, mivel az érkezett mennyiség oly csekély, hogy az egy-két napon belől elfogy. A benzín ára viszonteladónak 4.40, iparvállalatoknak 4.80. Közéleimzési hivatal.

— HIRDETÉNY. A helybeli bértelmezőket figyelmeztetem, hogy a szűret megkezdését, valamint a hetenként aszúrt bor mennyiségét az 1918. évi 1-8. törvényekki 10-ki szakasza értelmében a városi fogysztást hivatalban (csanóki palota, 1-8. emelet) bejelenteni el ne mulasszák, minthogy ennek elmulasztása a törvény végrehajtás utasítása értelmében csempeészetnek minősítették és 200 koronától 2000 koronáig terjedő bírsággal sújtatik. Zilkó János, fogysztási felügyelő.

A szerkesztésért felelős: **SIPOS IVAN** felel.

Cenzor: **J. ALBA**

NYILTÉR.

Id. Konczek Lajos és Konczek Ger- gely a maguk, úgy az aldiroittak, va- lamint számos rokon, ismerős és ba- rátaik nevében is mélyen megtört szív- vel szomorúan jelentik a felejtetetlen jó édesanya, anyós, nagymama, só- goros, nagynéni, rokon és jóbarátos özv. Rittinger Károlyné szül. Háy Rozália

i. évi szeptember hó 6-án este 4:10 órakor, életének 70-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek aj- tátsos felvétele után a Mindenható ren- delkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi marad- ványai 1. hó 8-án d. u. 4 órakor fog- nak az Andrási Károly-utca 1. sz. saját házából a rom. kath. anyaszent- egyház szertartásai szerint a helybeli le- lő temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engedélytől gyásznapra áldozat az elhunytak lelki üdvéért f. hó 11-én d. e. 10 órakor fog a helybeli főszisz- temoratóriáék szertartásában az egyk. Urának bemutatni.

Aldás és béke legyen drága halot- toral felett! 10090

Arad, 1920. szeptember hó 6-án. Id. Konczek Lajosné szül. Rohony Anna, Konczek Gergelyné szül. Kon- koly Karolin, menyei. Ifj. Konczek Lajos és neje szül. Králik Rozália, Konczek Gyula, Aranka, Magduska, Konczek Mariaka és vőlegénye Nagy János, Konczek Zoltán, Dezső, Gergis és Géza unokái. Sándor Balázs, örv. Takács Andrásné szül. Konczek Er- zsebet, Rittinger Boldizsár, Fajtán György és neje szül. Rittinger Her- mina, Pavkovic György és neje szül. Rittinger Kornélia, Krescsák Károly és neje szül. Rittinger Anna, sógorai és sógoronői. Háy Mihály és családja, unokatestvérei. Klein Lőrinc és neje szül. Konczek Anna, Konczek Alajos és neje, Konczek Anna és férje és leánya, Sándor József, Viktor, Annuska és Irma, Konczek Károly és családja és gyermekei, Konczek Jakab és családja, Konczek Mihály és családja, Konczek András, Boreaszy János és családja, özv. Himmelstacher Györgyné és gyermekei, Bartlenszky József és családja, unokahugai és öccsei.

Varga Imre utódai, "Szent Margit" első temetőkezési intézete. Arad, Bu- levardul Régina Maria (Andrássy-tér) 13.

Bukás előtt a szovjetkormány. (A lengyel helyzet.)

BUCURESTI. A Matin augusz- tús 29-iki száma Szentpétervárról kapott hírek alapján közli, hogy a bolsevik kormány bukása közvet- len külsőből áll. A bolsevikiek kö- rében nagy nyugtalanság és elé- gedetlenség észlelhető. A Moszk- yából érkező hírek ellentmondóak e tekintetben, de azt nem tagad- ják, hogy a szovjet veszélyben van. Állítólag egy bolsevik had- tást a hírek hatása alatt fellázadt.

HORSEA. Balfour válaszolt Csicserin népbiztos hozzáintézett jegyzékére. Ebben a jegyzékben kifejti, hogy téves a szovjetkor- mány azon megállapítása, hogy az angol kormány a szovjetnek a lengyelekhez intézett békefeltéte- leit elfogadhatónak találta volna. Az angol kormány sohasem tar- totta elfogadhatónak azt, hogy a lengyel hadsereget tisztán munká- sokból állítsák össze. A hadsereg- ből nem lehet kizárni egyes osz- tályokat és Anglia éppen úgy elle- nezné azt is, hogy tisztán millio- mosokból állítsák össze a hadsere-

get. Angliának most is az az ál- lásponja, hogy Lengyelország csak olyan békét fogadhat el, a mely függetlenségét és etnografiai határait nem érinti.

LYON. Sapiecha lengyel kül- ügyi miniszter a Petit Parisien- ben nyilatkozatot tett közlé a bé- ketárgyalásokra vonatkozólag. A bolsevikiek és a lengyelek egy- aránt a békét akarják, a győztes Lengyelország nem fog olyan szor- gori békefeltételeket szabni, mint amilyeneket azok szabtak. Rigá- ban azt a tizenöt pontot, amelyet a bolsevikiek a lengyelek elé ter- jesztettek, nem fogják tárgyalni. A minszki konferencia tisztázza a helyzetet. A német és orosz keres- kedelmi transito forgalmat nem a békeszerződés, hanem az utána kötendő kereskedelmi szerződés- sek fogják szabályozni. A külügy- miniszternek az a véleménye, hogy a rigai béketárgyalások rö- vid ideig fognak tartani és min- den pontban megegyezés fog lét- rejönni.

KOMPLET VILAGOS hálószoba, konyha- berendezés és egyéb bútordarabok el- adók. Str. Unirei (Fábián szobor-u. 2. 8730

HERMELIN GARNITURA, gallér és muff, teljesen használt, elsőrendű szőrme, eladó. Mezőkeresztes str. 11. Gáspár, Bulev. Rog. Ferdinánd (Bo- ros Béni-tér) 20. alatt. 8731

ELADÓ egy járkában levő korékyár. Str. Virginia Hotováni (Erzsébet-u.) 7. 8726

HORDÓK, kisebb-nagyobb méretűek, el- adók. Cím: Wallinger hirdetőjében Lá- zár-utca. 8906

KÖNYVTÁRAKAT, hangjegyeket, fest- ményeket és bélégyűjteményeket vesz Kerpel könyvkereskedés. 924

ACÉL botti redőnyök, minden mennyi- ségben kaphatók Grünwald Jenő vasre- dőnygyár Nagyvárad, Uri-utca 39. 3510

HUSZ, ESETLEGE 8 méhosalád, vagy egyenként is eladó. Cím a kiadóhivatá- ban. 8895

MAGANJÁRÓ, eredeti nyolcas tíz légkő- rös Hofner cséplővel, Nicholson 12 loco- mobil Kovács Soma Társánál Arad. 3706

MALOMKÖVEK kitűnően bevált quarzos anyag, azonnal szállítható. Lászlóváros- lyem készleten. Kovács Soma Társas. Arad. 3705

Oktatás.

KÉZMUNKÁT, egyszerű és művészi ki- vitelt, ugyancsak iparművészeti munká- kat, varrást, szabást tanítanak: Takacs- vits névűek. Érdeklődhetni: Kálvin Já- nos-utca 6. ajtó 4. Üsélőtt 10-12-ig. 9906

Ellátás.

KISEBB KÖZÉPISKOLAI fiú tanulókat ellátásba veszek. Cím a kiadóban. 3738

ISKOLÁS FIÚ vagy lány teljes ellá- tását elvállalom. Kölcsey-u. 9a. 3741

Különféle.

BÉRBE vennék szongorát, vagy pianinót. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9907

INSTALLÓ 10 lóra szonni kiadó. Cím Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9908

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Köz- löny részére felvész Wallinger István hirdetésfelvételi irodája. Lázár Vilmos- utca, Klein I. hirdetés és hirdap irodája Strada Romanuht (Zrinyl-u.) és (Mandli, Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlete.

Ujhordók kaphatók 3738 M. Wiesernél (Wetzler J.-u.) 17. sz.

Alexandru Mihájiovits női és férfi cipőkészítő ARAD, Árpád-tér 4. sz. (ix. templommal szemben.) Ugy férfi, mint női cipők elsőrendű any- gokból a legdivatosabb kivitelben el- készülnék. 9906

Iuon Köő kézmű és divatszövet áruház Boros Béni-tér 16. (Wancsek ház.) Ajánlja eznan felszerelt raktárát kézmű- és ruccsára cikkében, nagyban és ki- cskinyben. 10021

Kifutó fiu jó fizetéssel felvétetik.

II kat. hold szálló

terméssel, szép koinával, felszereléssel, villanyos megállónál eladó. Bővebbet: Wallinger adásvételt közvetítő irodájá- ban Lázár-utca. 9908

Raktár

esetleg szára pincobhelyiséget ke- resek azonnalra. Walder és Társa. Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8. 3734

ELADÓ

egy női hajtó bobkocsi egy lóra, továbbá egy alig hasz- nált szandlaufér. Bővebbet: KLEIN, Radnai-ut 4. fátalep. 3738

Nagy raktár

női velour model kalapokban.

Női és férfi kalapok festését és formálását legújanyo- sabb árban vállalom

Bittenbinder Konrád

Bisó aradi villanyerőre be- rendezett kalapgyártás. 3739 Strada Eminescu 42. Fehér Kereszt (Deák Ferenc-u.) szálódával szemben.

Értesítés.

Tisztelettel tudatom a t. közönséggel, hogy Közép-utca 16. szám alatti telephelyem aprított tűzifa és szén bármily mennyiségben állandóan kapható. Síves partfogást kér: 3727 Friedmann Zsigmond.

Káziasszonyok!

szómozgató konyhadények, per- kett-gyaluló acélforgács, ajtó és szekrénykulcsok, villamoscsengő- jűz zink-rúd, szalmiáksó, butorfog- gantyúk, gyoratózók stb. kaphatók: Molnár műszaki ke- reskedőnél, Károlyi-u. 3. Tejcsarnok épület.

Fogászati műterem.

Dr. RADNAI si FRIEDRICH. Fogszás, fogtömés, arany- kiegészítők, aranyhídak és fogsorok készítése. I. I. Bratianu (Wetzler-u.) 1

Árak kivételével mindenemmel kereskedelmi ügyek elintézésére. Képviseletet vállalok. Schwetzer Györgynéknél LUGCS, Váci-utca 2. szám. Telefon szám 16. 3654

Kárpitos-munkák

végzését felelősségteljesen, jutányos árért elvállalja és autók kárpitozási munkáit szakzszerűen végzi: Horváth kárpitos, Lázár- utca 2. sz. 9904

Régi nyakkendőket

ujjá alakít HARRIK nyakkendő és fehérnemű iparvállalata Str. Motianu (Föray-utca) 6. szám. 10311

Csunya nők szépek, szép nők szebbek lesznek a HAJÓS-féle DORÉ-CRÉME használat után. 10775 Hajfestő „Melogen“ előmerít legjobb gyártmányú festő és barnos színekben. Ára 35 K. Penti szerek kaphatók: Hajós gyógytárban Aradon, Bulevardul Ferdinand I. 22.

ERDO

500-1200 hold területű lehetőség ösbükk-tölgy, vagy cserlombfa kitaro- lásra, illetve megvé- telre kerestetik. Írásbeli ajánlatok bővebb felvilágosítással 3717

Dr. Krausz Gyula, Arad, (Nédasdy-palota) Intézendők.